

«وطن امروز» از تشدید چرخه کسری - تورم در صورت تصویب لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ گزارش می دهد

بمب تورم!

اقتصاددانان در گفت و گو با «وطن امروز» درباره تبعات تورمی سنگین اجرای لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ هشدار دادند

گروه اقتصادی: لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ اکنون به مرحله جدیدی رسیده است؛ با مشخص شدن ترکیب نفقات و اعضای هیأت‌رئیس کمیسیون تلفیق، لایحه بودجه سال آینده در این کمیسیون بررسی می‌شود. لایحه‌های که دولت برای بودجه سال آینده تقدیم مجلس کرد اما با انتقادات فراوانی از سوی کارشناسان و مراکز پژوهشی مواجه شد.

بی‌خیالی دولت نسبت به اصلاح ساختار بودجه

اولین مسأله در لایحه بودجه دولت که مورد انتقاد کارشناسان قرار گرفت، بی‌توجهی به اصلاح ساختاری بودجه بود. در حالی که مسأله «اصلاح ساختار بودجه» موضوعی بود که رهبر معظم انقلاب اسلامی از سال ۹۷ و پس از بازگشت تحریم‌های آمریکا از مسؤولان کشور مطالبه کردند، با این حال این مطالبه نه تنها در بودجه سال‌های ۹۸ و ۹۹ اجرا نشد، بلکه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ هم خبری از آن نبود. البته مسأله لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ تنها به بی‌توجهی دولت به اصلاح ساختاری بودجه منحصر نیست. لایحه‌های که دولت با تبلیغات فراوان از آن رونمایی کرد، حتی در اعداد و ارقام هم دچار مشکلات اساسی بود. رشد ۴۷ درصدی سقف بودجه عمومی در شرایط تنگنای درآمدهای دولت، نخستین مسأله‌ای بود که با واکنش‌های انتقادی کارشناسان همراه شد. دولت اما به بهانه «تسلسل مالی برای خروج از رکود»، رشد شدید بودجه را توجیه کرد.

بودجه‌های پر از درآمد‌های موهوم

لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ اما در جزئیات منابع و مصارف هم حواشی جنجالی زیادی به پا کرد. دولت رقم فروش روزانه نفت را ۲/۳ میلیون بشکه و درآمد حاصل از آن را ۱۹۹ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته است. این پیش‌بینی در حالی است که گزارش عملکرد ۸ ماه ابتدایی منابع بودجه در سال جاری نشان می‌دهد در این مدت تنها حدود ۷ درصد از رقم ۵۷ هزار میلیارد تومان درآمد نفتی محقق شده است. با این حال دولت درآمد نفتی در بودجه سال آینده را با حدود ۲۵۰ درصد رشد معادل ۱۹۹ هزار میلیارد تومان برآورد کرده است. برآورد بسیار زیاد و غیرواقعی دولت از درآمد نفتی و بی‌توجهی به عملکرد منابع درآمدی در سال‌های اخیر با انتقادهای جدی کارشناسان روبه‌رو شد. با این حال دولت به امید گشایش احتمالی در فروش نفت بر اثر بازگشت احتمالی آمریکا به برجام، برآورد خود را توجیه کرد.

گشاده‌دستی دولت با منابع موهوم!

در سمت مصارف اما رشد ۴۶ درصدی هزینه‌های جاری و به طور خاص رشد ۷۵ درصدی پرداخت حقوق، بی‌توجهی محض دولت به کنترل هزینه‌ها را آشکار کرد. دولت در حالی اقدام به رشد بی‌ملاحظه هزینه‌های جاری کرده که در سمت منابع، با محدودیت منابع پایدار و عدم قطعیت بسیار بالا در بخش زیادی از درآمدها مواجه است. دولت اما این میزان رشد هزینه‌های جاری را به بهانه «حمایت از معیشت مردم» و «خروج از رکود» توجیه کرد. با این حال رشد تنها ۱۸ درصدی هزینه‌های عمرانی، ادعای دولت برای خروج از رکود را زیر سوال برد. بررسی ترکیب منابع و مصارف دولت اما شباهت‌های بسیار برون‌برآوردهای دولت از منابع و مصارف بودجه را هم تقویت کرد. برآورد بسیار زیاد دولت از درآمدهای نفتی به امید بازگشت آمریکا به برجام و هم‌زمان رشد شدید هزینه‌های جاری به بهانه «حمایت از معیشت»، فرضیه سیاسی‌کاری دولت در گره زدن مذاکرات احتمالی آینده به معیشت مردم را بشدت تقویت کرد. صرف نظر از شباهت‌های سیاسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ دولت، روند نزولی

و در نهایت بازگشت دوباره تورم به مدار صعودی شد. گزارش اخیر بانک مرکزی از شاخص‌های کلان اقتصادی، تاثیر کسری بودجه سال ۹۸ بر رشد شدید پایه پولی در ماه‌های پایانی سال گذشته را نشان داد. طبق این گزارش، سرعت رشد پایه پولی در ماه‌های پایانی سال گذشته ناگهان دوچندان می‌شود. رشد شدید پایه پولی در نهایت به تورم شدید در ماه‌های اخیر منجر شد. این همان موضوعی بود که رئیس کل بانک مرکزی در ماه‌های گذشته چندین بار به آن اشاره کرده و به نقش جدی ناترازی بودجه دولت در تشدید تورم اذعان کرده بود، البته در کنار این موضوع، رشد قیمت ارز هم به عامل دیگری برای دامن زدن به تورم تبدیل شد.

چرخه مخرب کسری - تورم البته باز هم تکرار شد. سال گذشته دولت با کلیت‌هازه امیدآفرینی، برآورد بسیار زیاد و موهوم خود را بر برخی ردیف‌های درآمدی از جمله نفت را در لایحه بودجه سال ۹۹ گنجانید. با وجود موج گسترده انتقاد کارشناسان به این برآوردهای غیرواقعی دولت از برخی درآمدها و همچنین بی‌توجهی دولت به مدیریت هزینه‌ها، لایحه بودجه سال جاری با تغییراتی نچندان جدی به قانون تبدیل شد. تصویب این بودجه در حالی صورت گرفت که خوشبینانه‌ترین برآوردها از کسری بودجه، دست کم ۱۰۰ هزار میلیارد تومان تخمین زده شد. اخیرا هم محمداقرا نوبخت، رئیس سازمان برنامه و بودجه در شرایطی که برای دفاع از برآوردهای غیرواقعی خود از درآمدهای نفتی سخن گفت، از محقق نشدن بخش قابل توجهی از درآمدهای نفتی در سال جاری و ناگزیر شدن دولت به کاستن از هزینه‌ها خبر داد. در نهایت چرخه کسری - تورم که در بودجه سال ۹۸ با رشد شدید پایه پولی آغاز و امسال با تورم افسارگسیخته نمود یافت، امسال هم در آستانه تکرار دوباره است. موافقت نمایندگان با کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ می تواند تکرار این چرخه در سال آینده را هم قطعی کند. در این شرایط تهران راه خروج اقتصاد کشور از چرخه مخرب کسری - تورم، رد کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در گام اول یعنی کمیسیون تلفیق است. نمایندگان کمیسیون تلفیق با رد کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در جلسه شنبه هفته آینده می‌توانند اعمال اصلاحات کلی مدنظر خود را به دولت سپرده و خود هم‌زمان به اتخاذ تدابیری برای بهبود هر چه بیشتر مفاد لایحه و بویژه مدیریت ناترازی دولت بپردازند.

مجلس هشدار کارشناسان را می‌شنود؟

شنبه هفته آتی زوری تاریخی برای مجلس و بویژه کمیسیون تلفیق خواهد بود. تجربه سال‌های گذشته نشان داده تصویب این لایحه در نهایت هزینه‌های سنگینی به اقتصاد کشور و معیشت مردم بویژه معیشت اقشار کم‌درآمد تحمیل می‌کند. اعضای کمیسیون تلفیق بودجه اکنون در موقعیت تصمیم‌گیری درباره تک‌تک شاخص‌های کلان اقتصادی کشور قرار دارند. هر گونه موازات با لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ و خلاصه کردن موضوع به اصلاح جزئی برخی ارقام، نتیجه‌ای جز تخریب اقتصاد کشور از درون را در پی نخواهد داشت. هشدارهای کارشناسان درباره تبعات اجرای لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ناشی از درک همین واقعیت‌هاست. در حالی که دولت بدون توجه به واقعیت‌های موجود، اقدام به تدوین لایحه بودجه سال آینده کرده، اکنون این مجلس است که در معرض هشدارهای کارشناسان در موضوع بودجه قرار گرفته است. هشدارهایی که غفلت از آنها، مجلس یازدهم را شریک جرم دولت در ناسامتی اقتصاد کشور خواهد کرد.

به حداقل می‌رساند. وضعیت امسال دقیقاً مانند سال گذشته است با این تفاوت که دولت در تدوین لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به مراتب ضعیف‌تر از لایحه بودجه سال ۹۹ عمل کرده است. سال ۹۷ همین ایام بود که کلیات لایحه بودجه سال ۹۸ با وجود انتقادات کارشناسان در نهایت به تصویب کمیسیون تلفیق مجلس رسید. تصویب کلیات این لایحه در کمیسیون

تلفیق مجلس در نهایت زمینه‌ساز تحمیل تبعات سنگین کسری بودجه به اقتصاد کشور و معیشت مردم شد، چرا که با توجه به ناتوانی مجلس از اعمال اصلاحات اساسی در لایحه بودجه، این لایحه در نهایت با تغییرات اندک به تصویب مجلس رسید. نتیجه تصویب لایحه بودجه سال ۹۸ اما در ماه‌های اخیر نمود یافت. با توجه به موهومی بودن بخش قابل توجهی از منابع بودجه سال ۹۸ بویژه فروش دارایی‌های سرمایه‌ای و محقق نشدن این منابع، دولت اقدام به برداشت از حساب ذخیره ارزی کرد. با توجه به در دسترس نبودن این ذخایر، بانک مرکزی اقدام به تزریق اعتبار به حساب دولت کرد. این اقدام باعث رشد شدید پایه پولی در ماه‌های پایانی سال گذشته

مجلس تشکیل می‌شود، متشکل از نمایندگان کمیسیون‌های تخصصی است که تعداد اعضای آن ۴۵ نفر است. یکشنبه هفته جاری هم هیأت‌رئیس این کمیسیون برای اعضای آن انتخاب شدند. روزهای پیش رو اما روزهای سرنوشت‌ساز اقتصاد ایران برای سال بعد و شاید چند سال بعد خواهد بود.

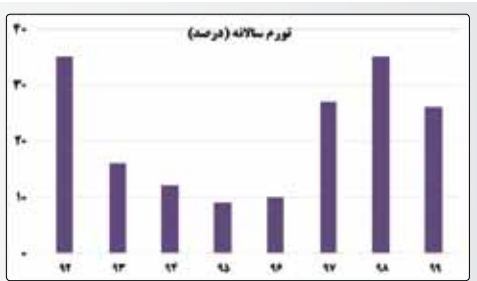
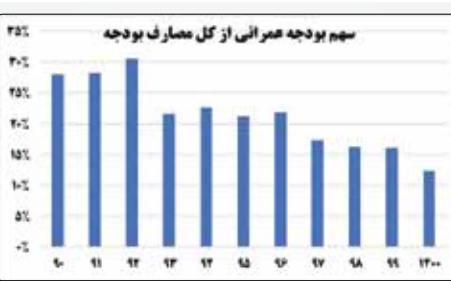
شنبه: روز تصمیم تاریخی مجلس

طبق اعلام سخنگوی کمیسیون تلفیق، شنبه هفته آتی کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ به رای اعضای این کمیسیون گذاشته می‌شود. در صورت رای مثبت نمایندگان به کلیات لایحه بودجه، مجلس وارد بررسی جزئیات لایحه و اعمال برخی اصلاحات جزئی در آن می‌شود اما در صورت رد کلیات این لایحه در کمیسیون تلفیق، لایحه بودجه به دولت بازمی‌گردد. تصمیم نمایندگان در رد یا تایید کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ اما نقش تعیین‌کننده برای آینده اقتصاد کشور دارد. تایید کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با توجه به فرصت اندک مجلس برای اعمال اصلاحات در بودجه و همچنین فرآیند طولانی و پیچیده اعمال اصلاحات، احتمال اصلاح بنیادین بودجه سال آینده را

سهام مالیات از منابع بودجه عمومی و هم‌زمان افت چشمگیر سهم هزینه‌های عمرانی، موضوع دیگر انتقاد کارشناسان به بودجه دولت بوده است. آمارها نشان می‌دهد سهم مالیات به عنوان سالم‌ترین و پایدارترین منبع درآمدی در دولت روحانی طی سال‌های اخیر دچار کاهش شده و از حدود ۲۲ درصد در سال ۹۲ به ۲۹ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ رسیده است. همچنین سهم هزینه‌های عمرانی از کل هزینه‌های بودجه از ۳۱ درصد در سال ۹۲ به ۱۲ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کاهش یافته است. این موارد و بسیاری موارد دیگر در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ باعث شد پیشنهاد «رد کلیات لایحه بودجه» روزبه‌روز بیشتر مطرح شود.

کمیسیون تلفیق بودجه آغاز به کار کرد

اولین مرحله از بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در مجلس در روزهای اخیر و با نهایی شدن ترکیب اعضای کمیسیون تلفیق آغاز شد. هفته پیش بود که اعضای کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مشخص شدند. این کمیسیون که هر سال برای بررسی لایحه بودجه و اعمال اصلاحات مدنظر

استاد دانشگاه امام صادق (ع) در گفت و گو با «وطن امروز»:

کسری بودجه و تورم ناشی از آن، کشور را در مارپیچ تورمی قرار می‌دهد

مشاهده می‌کنیم که این جبران کسری بودجه، خود را در ترازنامه بانک مرکزی نشان می‌دهد. بزرگ‌ترین ایراد این شیوه تامین کسری بودجه هم این است که منجر به بروز تورم‌های بالا در کشور می‌شود که همین تورم بالا باعث می‌شود دولت دوباره هزینه‌ها را برای بودجه سال بعد افزایش دهد که این اقدام منجر به افزایش هزینه‌ها و تشدید کسری بودجه و تامین پولی آن در سال آینده می‌شود و کشور را در یک مارپیچ تورمی قرار می‌دهد که نتیجه آن تورم‌های بسیار بالا خواهد بود. وی افزود: برای کاهش کسری بودجه و تورم ناشی از آن، دولت باید هزینه‌های غیر دستمزدی و غیر ضروری خود را تا حد امکان حذف یا

کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۴۰۰ در مجلس در روزهای اخیر و با نهایی شدن ترکیب اعضای کمیسیون تلفیق آغاز شد. هفته پیش بود که اعضای کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مشخص شدند. این کمیسیون که هر سال برای بررسی لایحه بودجه و اعمال اصلاحات مدنظر

پایه پولی، نقدینگی و نرخ تورم است و متأسفانه هنگامی که این اتفاق می‌افتد، تمایل مردم برای نگهداری ریال کاهش می‌یابد و انتظارات تورمی شکل می‌گیرد که موجب افزایش سرعت گردش پول و تشدید تورم می‌شود. از این‌رو با این نگاه، بودجه ۱۴۰۰ با توجه به کسری بودجه‌ای که دارد می‌تواند پیام افزایش پایه پولی و تورم را از هم‌اکنون به جامعه ارسال کند و موجب شکل‌گیری انتظارات تورمی در مردم شود.

استاد بازنشسته دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران در گفت و گو با «وطن امروز»:

لایحه ۱۴۰۰ دولت یک بمب اقتصادی است

است و بخش قابل توجهی از جمعیت کشور زیر خط فقر هستند که این مسائل باید در بودجه در نظر گرفته شود. استاد بازنشسته دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران اظهار داشت: آقای روحانی در تمام سخنرانی‌هایش می‌گوید در جنگ اقتصادی هستیم اما هیچ‌گونه شرایط دفاعی را از ایشان نمی‌بینیم. با این اصل که در جنگ هستیم موافقم، جنگ هم برای امروز و دیروز نیست، از ابتدای انقلاب در جنگ اقتصادی هستیم اما سوال این است: که در این دولت حالت دفاعی و بازدارنده داشته‌ایم؟ مقاومتی هم در برابر دشمن انجام داده‌ایم؟

وی افزود: بخشی از این مقاومت در برابر تحریم‌ها باید از معیشت مردم باشد و نیازهای اصلی آنها تامین شود. ما زمانی که در جنگ نظامی هم بودیم این موضوع وجود داشت و با طرحی تعاونی سعی شد کالاهای مورد نیاز مردم تامین شود. امروز هم باید اینچنین باشد.

دکتر ابراهیم رزاقی، اقتصاددان و استاد بازنشسته دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران در گفت‌وگو با «وطن امروز»، درباره تبعات تصویب لایحه بودجه ۱۴۰۰ گفت: اگر لایحه دولت توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی تصویب شود مانند یک بمب اقتصادی است که سال آتی منفجر خواهد شد به طوری که شرایط اقتصادی را رئیس‌جمهور و دولت بعدی هم نمی‌توانند کنترل کنند. تورم بخشی از آسیب‌های این انفجار خواهد بود. وی افزود: البته بعدی می‌دانم کسانی که این لایحه را طراحی کرده‌اند ندانند تبعات و آثار منفی آن چیست و به نظر می‌رسد با علم و آگاهی قبلی بوده است. من هم مانند دیگر کارشناسان بر این باورم باید تغییرات اساسی در این لایحه انجام شود اما بعد است دولت این مهم را انجام دهد بنابراین از نمایندگان انتظار یک اقدام عاجل می‌رود. عضو پیشین هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران گفت: عده‌ای معتقدند اساساً این لایحه برای مشغول کردن نمایندگان و دیگر قوا به بودجه تنظیم شده تا دولت اقدامات خود را برای پیاده کردن سیاست مذاکره با غرب اجرایی کند؛ البته مذاکره که چه عرض کنم، بهتر است اسمش را بگذاریم امتیاز مجدد به آمریکایی‌ها.

این اقتصاددان با بیان اینکه در دولت مرحوم هاشمی‌رفسنجانی سیاست‌های دیکته شده صندوق بین‌المللی پول تحت عنوان تعدیل اقتصادی در کشور اجرایی شد، اظهار داشت: طبق این سیاست‌ها

رشد پایه پولی و تورم بی‌سابقه در صورت تصویب بودجه ۱۴۰۰

بنابراین کسری بودجه عملیاتی ۳۲۰ هزار میلیارد تومان است در حالی که اگر درآمد فروش ثروت را هم به این مقدار اضافه کنیم، این بودجه ۵۵۰ تا ۵۵۰ هزار میلیارد تومان کسری خواهد داشت.

سعدوندی ادامه داد: متأسفانه جز ۵۵ هزار میلیارد تومان فروش اوراق، سایر راهکارهایی که برای جبران این کسری بودجه در نظر گرفته شده، راهکارهایی تورمی است. اگرچه اوراق سلف نفتی تورم‌زاده بالاتری نسبت به سایر اوراق دارد، این بازه در نهایت از محل پایه پولی تامین خواهد شد و منجر به ایجاد تورم‌های بالاتر در سال‌های آینده می‌شود. لذا با توجه به اینکه اوراق، بازه کمتری نسبت به نرخ تورم دارد، کم‌هزینه‌ترین روش جبران کسری بودجه به حساب می‌آید اما اوراق سلف نفتی با توجه به توضیحاتی که درباره آن ارائه شد، پرهزینه‌ترین روش خواهد بود.

وی ضمن تشریح تاثیر کسری بودجه بر افزایش پایه پولی و تورم در سال آینده بیان کرد: با در نظر گرفتن این موارد، اگر اوراق سلف نفتی در بودجه سال آینده وجود داشته باشد، انتظار می‌رود نصف کسری بودجه توسط اوراق سلف و نصف دیگر آن از محل پایه پولی تامین شود که با این اتفاق باید شاهد رشد ۷۰ درصدی پایه پولی به میزان ۲۵۰

دکتر علی سعدوندی درباره تاثیر لایحه بودجه ۱۴۰۰ بر شرایط اقتصادی سال آینده، به «وطن امروز» گفت: بودجه سال آینده بسیار تورمی است و تناقض‌هایی نیز در آن دیده می‌شود. به عنوان مثال بخش قابل توجهی از منابع بودجه به اوراق سلف نفتی متکی است که در صورت انتشار، رقیبی جدی برای سهام و اوراق مشارکت خواهد بود. بنابراین انتشار هر دوی این اوراق عملاً امکان‌پذیر نیست و باید برای سال آینده یا به میزان ۲۰۰ هزار میلیارد تومان اوراق سلف نفتی فروخته شود یا صرفاً اوراق مشارکت و سهام منتشر شود. کارشناس اقتصاد افزود: با در نظر گرفتن این تناقضات، کل درآمد نفتی را نیز باید به کسری بودجه اضافه کرد.

